

Izricanje Odluke o oceni ustavnosti Pravilnika o postupku i dokazima

(KSC-CC-PR-2017-01)

26. april 2017.

Uvod

Otvaram sednicu povodom izricanja Odluke Specijalizovanih veća Ustavnog suda u predmetu prosleđivanja Pravilnika o postupku i dokazima u skladu sa članom 19(2) Zakona broj 05/L-053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu ('Zakon').

Predsednik Specijalizovanih veća Kosova, sudije sa plenarne sednice i javnost su blagovremeno obavешteni o datumu i mestu održavanja ove sednice.

Predsednica Specijalizovanih veća Kosova bila je predsedavajući sudija na plenarnoj sednici sa koje je Pravilnik prosleđen na ocenu ustavnosti, i ja joj ovom prilikom želim dobrodošlicu u ime Panela Ustavnog suda.

Postupak

Pravilnik o postupku i dokazima ('Pravilnik') koji reguliše rad Specijalizovanih veća Kosova je usvojen na plenarnoj sednici sudija Specijalizovanih veća Kosova ('plenarna sednica') održanoj 17. marta 2017.

Pravilnik je 27. marta 2017. prosleđen Specijalizovanom veću Ustavnog suda ('Sud') u skladu sa članom 19(5) Zakona ('prosleđivanje').

Shodno članu 33(3) Zakona, troje (3) sudija veća Specijalizovanog veća Ustavnog suda raspoređeno je u Panel radi ocenjivanja ustavnosti Pravilnika. Raspoređen je i rezervni sudija.

Istorijat

Specijalizovano veće Ustavnog suda osnovano je u okviru postojećeg Ustavnog suda Republike Kosovo i ocenom ustavnosti Pravilnika o postupku i dokazima ono ostvaruje svoju nadzornu nadležnost nad Specijalizovanim većima i Specijalizovanim tužilaštvom, te na taj način dodatno garantuje poštovanje Ustava.

Pravilnik je predat Specijalizovanom veću Ustavnog suda 27. marta 2017. i Sud je dobio rok od 30 dana da pregleda Pravilnik kako bi obezbedio njegovu usklađenost sa Poglavljem II Ustava.

Specijalizovano veće je 29. i 30. marta, te 10, 11, 22. i 23. aprila 2017. iza zatvorenih vrata većalo o Pravilniku u obliku u kojem je usvojen na plenarnoj sednici.

Sada ću pročitati kratak rezime Odluke koju je Sud doneo danas, 26. aprila 2017. a zatim ću pročitati izreku Odluke.

Ovaj rezime nije deo Odluke i ne obavezuje Specijalizovano veće Ustavnog suda. Primerak rezimea biće dostupan u saopštenju za štampu, koje će biti objavljeno po završetku ove sednice.

Integralni tekst Odluke će takođe biti dostupan na internet sajtu Specijalizovanih veća.

Predmet

Pitanje koje se postavlja u predmetu prosleđenom Specijalizovanom veću Ustavnog suda je da li je Pravilnik o postupku i dokazima, u obliku u kojem je usvojen na plenarnoj sednici, usaglašen sa Poglavljem II, uključujući član 55, Ustava Republike Kosovo. Poglavlje II Ustava odnosi se na osnovna prava i slobode.

Kao prvo, Sud je odlučio da je prosleđivanje predmeta prihvatljivo pošto je u skladu sa Zakonom.

Prilikom pregledanja Pravilnika, Sud se rukovodio članom 19(2) Zakona koji nalaže da Pravilnik mora da odražava najviše standarde prava ljudskih prava kako bi se obezbedilo da suđenje bude pravično i ekspeditivno. Sud je tumačio svako pravilo na osnovu konkretnog jezika teksta kako je usvojen na plenarnoj sednici.

Sud je prilikom pregledanja Pravilnika sledio doktrinu ‘usaglašenog tumačenja’ koliko je to bilo moguće. Kada je jasno značenje teksta to omogućavalo, Sud je polazio od pretpostavke da odredbe pojedinačnog pravila ne treba tumačiti izolovano od drugih delova Pravilnika već da ih treba tumačiti u saglasnosti sa njima.

Kada se u nekom pravilu radilo o pitanju osnovnih ljudskih prava garantovanih Ustavom, ono bi se temeljnije pregledalo kako bi se utvrdila njegova ukupna usaglašenost sa Poglavljem II Ustava. Prilikom tumačenja odredbi Ustava o ljudskim pravima, Sud je imao u vidu član 53 koji predviđa da se te odredbe imaju tumačiti na način koji je u skladu sa sudskim odlukama Evropskog suda za ljudska prava.

Zaključci

Pošto je pregledao 208 pravila usvojenih na plenarnoj sednici, Sud je utvrdio da je devet pravila neusaglašeno sa Poglavljem II Ustava. U pogledu još jednog pravila nije mogao da se odluči. Prema tome, zaključeno je da 198 pravila nije neusaglašeno sa Ustavom.

Pravila za koje je Specijalizovano veće Ustavnog suda zaključilo da su neusaglašena sa Ustavom Republike Kosovo su sledeća:

Pravilo 19(3)

S obzirom na to da ovo pravilo omogućava da se pretres nastavi pred dva člana panela u odustvu njegovog trećeg člana, Sud je zaključio da takav pretres nije pretres pred sudom

ustanovljenim po zakonu kako zahteva član 31.2 Ustava. Obrazloženje zaključka dato je u Odluci ali se suštinski usredsređuje na ono što propisuje Zakon u pogledu sastava panela Specijalizovanih veća Kosova.

Pravila 31, 32 and 33

Specijalizovano veće Ustavnog suda zaključilo je da su pravila 31, 32 i 33 u suprotnosti sa osnovnim pravom na privatnost prema članu 36 Ustava, uz ograničenja predviđena njegovim članom 55. Ova pravila predviđaju odobravanje specijalnih istražnih radnji uključujući presretanje privatnih komunikacija. Sud je mišljenja da ne sadrže potreban minimum zaštitnih mera koje nalažu najviši standardi prava ljudskih prava. Pravila ne preciziraju kategorije lica u odnosu na koja se ove radnje mogu preduzeti, nisu dovoljno precizna u pogledu trajanja presretanja komunikacija i ne sadrže adekvatne zaštitne mere u pogledu čuvanja i uništavanja informacija dobijenih putem takvih radnji. Sud je našao da ova pravila, u obliku u kojem su usvojena, ne zadovoljavaju uslov 'kvaliteta zakona' prema članu 55 Ustava i da nisu uspela da pokažu da dozvoljeno 'mešanje' ostaje u granicama 'neophodnog' u jednom demokratskom društvu.

Pravilo 35(1) i pravilo 35(3)

Pravilo 35 predviđa radnje pretresa i plenidbe koje vrši specijalizovani tužilac bez prethodnog odobrenja suda. Sud je potvrdio da su za takva ovlašćenja potrebni čvrst pravni okvir i stroga ograničenja ako se želi zaštita lica od proizvoljnog mešanja vlasti u Ustavom zaštićeno pravo na zaštitu privatnosti. Sud je zaključio da su ovlašćenja koja specijalizovanom tužiocu daje pravilo 35(1)(b) i 35(1)(c) prekomerno široka i da ne ispunjavaju uslove 'neophodnosti' propisane članom 36.2 Ustava.

Dalje je stao na stanovište da *ex post facto* sudske preispitivanje predviđeno u pravilu 35(3) ne predviđa ocenu srazmernosti ove mere i stoga ne ograničava opseg pomenutih pretresa i plenidbe na ono što je 'neophodno' u demokratskom društvu.

Pravilo 36(1) i pravilo 36(2)

Pravilo 36 se odnosi na izvršenje radnji pretresa i plenidbe. Sud je zaključio da pravila 36(1) i 36(2) nisu dovoljno precizno formulisana u pogledu njihove primenljivosti i realizacije. Ona su stoga neusaglašena sa uslovom kvaliteta zakona koji je sadržan u izrazu 'po zakonu' kako predviđa član 55.1 Ustava.

Pravilo 38(1) i pravilo 38(5)

Pravilo 38 predviđa angažovanje veštaka radi prikupljanja uzoraka telesnih materijala kao što su dlake, pljuvačka, uzorci krvi, DNK i drugi slični materijali. Ovo se tiče prava na lični integritet i privatnost prema članovima 26 i 36 Ustava.

Pravilo 38(1) predviđa ovlašćenje specijalizovanog tužioca da naloži angažovanje veštaka radi prikupljanja dlaka, pljuvačke ili drugih uzoraka briseva koji se mogu uzeti neinvazivno. Po mišljenju Suda, u meri u kojoj ova odredba omogućava prikupljanje dlaka, pljuvačke ili drugih

uzoraka briseva od određenog lica (za razliku od prikupljanja sa određenog predmeta sa kojim je lice bilo u dodiru), takvo prikupljanje se ne može obaviti neinvazivno, bez obzira na to koliko je minorna invazivnost. U odsustvu dovoljnih zaštitnih mera koje bi regulisale slučajeve kada lice uskrati pristanak za prikupljanje dlaka, pljuvačke ili drugih uzoraka briseva, Sud je zauzeo stav da pravilo 38(1) ne ispunjava uslov 'neophodnosti' prema članu 55.2 Ustava.

Sud je takođe zaključio da pravilo 38(5) nije u saglasnosti sa Ustavom s obzirom na to da predviđa duže čuvanje svih uzoraka materijala uzetih od lica, uključujući ćelijske uzorke, bez konkretne procene da li to iziskuju konkretne okolnosti svakog pojedinačnog slučaja. Sud je mišljenja da čuvanje takvih uzoraka telesnih materijala ne uspostavlja pravilnu ravnotežu između suprotstavljenih javnih i ličnih interesa, što je protivno članu 55.4 Ustava.

Pravilo 54

Pravilo 54 sadrži odredbe kojima se reguliše razmatranje i preispitivanje pritvora u istražnom zatvoru. Sud je bio mišljenja da pravilo 54(4) iziskuje temeljniji pregled i jasniju formulaciju. Kako je sada rečeno, prema ovoj odredbi puštanje pritvorenika na slobodu u potpunosti bi zavisilo od pristanka treće države čak i u slučaju da je panel utvrdio postojanje dovoljnih osnova koje nalažu puštanje pritvorenika. Sud je zauzeo stav da na prvi pogled ova konkretna odredba pravila 54(4) nije usaglašena sa članom 29 Ustava.

Pravilo 158(2)

Pravilo 158(2) predviđa pritvor za lice koje je nakon suđenja oslobođeno. Sud je zauzeo stav da produženje pritvora oslobođenom licu nije predviđeno zakonom i da se ne temelji ni na jednom od dozvoljenih osnova za lišavanje slobode. Stoga je Sud zaključio da ova odredba nije u saglasnosti sa članom 29 Ustava.

Pravilo 134(3)

Iz razloga koje je izneo u svojoj Odluci, Sud nije mogao da zaključi da je pravilo 134(3) u saglasnosti sa Poglavljem II Ustava.

Datum stupanja na snagu

Ova Odluka stupa na snagu odmah.

Izreka

Nakon što sam dala kratak rezime ocene Suda, sada ću pročitati izreku Odluke, u kojoj Sud:

1. *Izjavljuje, jednoglasno, da je prosleđivanje predmeta prihvatljivo;*
2. *Smatra, jednoglasno, da su pravila 31, 32, 33, 35(1)(b) i (c) i 35(3), 36(1) i (2), 38(1) i (5), i 54(4) neusaglašena sa Poglavljem II Ustava;*
3. *Smatra, većinom glasova, da su pravila 19(3) i 158(2) neusaglašena sa Poglavljem II Ustava;*
4. *Smatra, jednoglasno, da ne može da konstatuje da je pravilo 134(3) u saglasnosti sa Poglavljem II Ustava; i*
5. *Smatra, jednoglasno, da ostala pravila nisu neusaglašena sa Poglavljem II Ustava.*

Ovim završavamo današnju sednicu, koju ovim proglašavam zatvorenom.

sudija En Pauer-Ford
predsedavajući sudija